

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ
RASPRAVI
ZA
NACRT PROGRAMA RAZVOJA ZELENOG
VODONIKA SA AKCIONIM PLANOM ZA
PERIOD 2026-2028. GODINE I
IZVJEŠTAJEM O STRATEŠKOJ
PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU
SREDINU**

Decembar 2025. godine

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI
ZA**

**NACRT PROGRAMA RAZVOJA ZELENOG VODONIKA SA AKCIONIM PLANOM ZA
PERIOD 2026-2028. GODINE I IZVJEŠTAJEM O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA
ŽIVOTNU SREDINU**

Vrijeme trajanja javne rasprave: 20 dana od dana objavljivanja ovog poziva

Način sprovođenja javne rasprave (održavanje okruglih stolova, tribina i prezentacija, sa navedenim mjestom i datumom održavanja; dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija u pisanom ili elektronskom obliku, sa navedenim načinom i rokom dostavljanja): Okrugli sto vezano za tekst Nacrta programa razvoja zelenog vodonika sa akcionim planom za period 2026-2028. godine i izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu bila je organizovana u Podgorici 8. decembra 2025. godine u periodu od 9.30 do 11.30 časova u prostorijama Privredne komore Crne Gore.

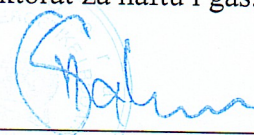
Primjedbe, predlozi i sugestije na Nacrta programa razvoja zelenog vodonika sa akcionim planom za period 2026-2028. godine i izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu dostavljali su se arhivi Ministarstva energetike i rudarstva, u pisanoj formi na adresu Rimski trg 46, Podgorica ili u elektronskoj formi na e-mail: nikolina.goranovic@meir.gov.me i to na Obrascu 4: „Primjedbe, predlozi i sugestije“, koji je sastavni dio Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18).

Ovlašćeni predstavnici ministarstva koji su učestvovali na okruglom stolu mr Zorana Sekulić, v.d. generalne direktorice Direktorata za naftu i gas i Marina Spahić, konsultantkinja na Izvještaju o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi: U okviru Javne rasprave učestvovao je su 21 predstavnik energetskih i rudarskih privrednih subjekata.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, decembar 2025. godine

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu Nacrta programa razvoja zelenog vodonika sa akcionim planom za period 2026-2028. godine i izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu: Ministarstvo energetike i rudarstva – Direktorat za naftu i gas.

Potpis ministra,
odnosno rukovodioca organizacione jedinice ministarstva
koja je odgovorna za pripremu nacrta zakona, odnosno strategije

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASRPAVE
ZA
NACRT PROGRAMA RAZVOJA ZELENOG VODONIKA SA AKCIONIM PLANOM ZA
PERIOD 2026-2028. GODINE I IZVJEŠTAJEM O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA
ŽIVOTNU SREDINU

1. UVOD

1.1. OPŠTI PODACI

Crna Gora aktivno sprovodi brojne međunarodne obaveze u cilju prelaska na niskouglijeničnu ekonomiju. Te obaveze uključuju postavljanje ciljeva za povećanje udjela obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji energije, unapređenje energetske efikasnosti i smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG).

Program razvoja zelenog vodonika u Crnoj Gori proizilazi iz NEKP-a i povezuje se sa politikama održivog razvoja, cirkularne ekonomije, industrijskog razvoja i istraživačko-inovacionim strategijama, čime direktno doprinosi dekarbonizaciji i klimatskoj neutralnosti.

Program razvoja zelenog vodonika je usklađen sa ključnim međunarodnim obavezama koje je Crna Gora preuzela, kao i sa relevantnim politikama i zakonodavstvom Evropske unije u oblasti energetike, klimatskih promjena i održivog razvoja, čime doprinosi ostvarivanju ciljeva dekarbonizacije i integracije u evropski klimatsko-energetski okvir. U tom smislu, Program se posebno nadovezuje na Pariški sporazum, Evropski zeleni plan, paket "Fit for 55", EU Strategiju za vodonik, plan REPowerEU, kao i na Sofijsku deklaraciju o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, potvrđujući opredjeljenje Crne Gore da prati evropske standarde i ubrza tranziciju ka niskouglijeničnoj i održivoj ekonomiji.

U hijerarhiji međunarodnih obaveza u oblasti energetske politike, Crna Gora, kao kandidat za punopravno članstvo u EU usklađuje svoju pravnu tekovinu sa obavezama koje proističu iz pregovaračkog procesa sa Evropskom unijom, posebno u okviru Poglavlja 15 – Energetika, kao i sa obavezama koje Crna Gora ima kao ugovorna strana Energetske zajednice. U skladu sa tim, i Program razvoja zelenog vodonika potpuno je komplementarna politika. Program je takođe u skladu sa međunarodnim obavezama koje proizilaze iz članstva Crne Gore u NATO savezu, naročito u dijelu koji se odnosi na poštovanje standarda, transparentnost procedura i unapređenje investicionog ambijenta.

Program razvoja zelenog vodonika se uklapa u širi okvir međunarodnih ekonomskih i razvojnih obaveza države, doprinoseći stvaranju stabilnog i otvorenog tržišta zasnovanog na principima održivog razvoja i energetske sigurnosti.

1.2. CILJ IZRADE PROGRAMA RAZVOJA ZELENOG VODONIKA

Pravni osnov za izradu i donošenje Programa razvoja zelenog vodonika nalazi se u Zakonu o korišćenju energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnom energetskom i klimatskom planu (NEKP).

Globalni energetski sistemi prolaze kroz duboku transformaciju uslovljenu potrebom smanjenja uticaja klimatskih promjena, a vodonik se prepoznaje kao jedno od ključnih niskouglijeničnih rješenja koje može značajno doprinijeti tranziciji Crne Gore ka klimatskoj neutralnosti.

Strategija za evropsku energetska uniju (2015) naglašava jedinstveno upravljanje na svim nivoima i obuhvata pet dimenzija: energetska sigurnost, unutrašnje tržište, energetska efikasnost, dekarbonizaciju te istraživanje, inovacije i konkurentnost.

NEKP, kao centralni strateški dokument Crne Gore, definiše ciljeve i mjere u oblastima obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti i smanjenja emisija, u skladu sa politikom klimatske neutralnosti do 2050. godine. Dokument je ujedno odgovor na obaveze iz Energetske zajednice, Pariškog sporazuma i Sofijske deklaracije o Zelenoj agendi.

U tom okviru, NEKP prepoznaje vodonik kao integralni dio energetske tranzicije i predviđa poseban Program razvoja zelenog vodonika. Program ima za cilj operacionalizaciju mjera kroz razvoj regulatornog, institucionalnog i infrastrukturnog sistema za proizvodnju, skladištenje, distribuciju i upotrebu vodonika iz OIE. Na taj način direktno doprinosi dekarbonizaciji, povećanju udjela obnovljivih izvora i jačanju energetske otpornosti, u skladu sa vizijom klimatske neutralnosti do 2050. godine.

1.3. CILJEVI JAVNE RASPRAVE

Glavni cilj javne rasprave je da se javnosti predstavi Program razvoja zelenog vodonika sa Akcionim planom za period 2026 – 2028. godine i Izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu kao i da se pruži mogućnost javnosti da izrazi bilo kakve nedoumice u pogledu Program razvoja zelenog vodonika i njegovih potencijalnih uticaja na životnu sredinu i društveno-ekonomskih uticaja.

Javna rasprava je sprovedena u skladu sa:

- Zakonom o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list CG“ broj 82/24);
- Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18)
- Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", br. 80/2005 i "Službeni list CG", br. 40/2011, 59/2011, 52/2016 i 84/2024)
- Smjernicama o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (SPU Direktive) Evropskog parlamenta i Savjeta od 27.06.2001. godine o procjeni uticaja na životnu sredinu za određene planove i programe,
- Zakonom o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore“, br. 52/2016, 73/2019, 84/2024),
- Zakonom o ratifikaciji Konvencije o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (ESPOO Konvencija) („Sl. list Crne Gore“, br. 08/2008).

2. PROCES JAVNE RASPRAVE

Ministarstvo energetike i rudarstva je u skladu sa čl. 14 i 15 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18) dana 25. novembra 2025. godine objavilo Javnu raspravu o Programu razvoja zelenog vodonika sa Akcionim planom za period 2026 -2028. godine i Izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu. Javna rasprava je oglašena na internet stranici Ministarstva energetike i rudarstva, gdje se mogla preuzeti sljedeća dokumentacija:

- Javni poziv - Nacrt Programa razvoja zelenog vodonika;

- Nacrt Program razvoja zelenog vodonika;
- Nacrt Akcionog plana za period 2026.-2028. godine i
- Nacrt Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu;
- Obrazac 3 - Program javne rasprave za - Nacrt Program razvoja zelenog vodonika;
- Obrazac 4 - Primjedbe i sugestije na Nacrt Program razvoja zelenog vodonika.

Program javne rasprave je obuhvatao

- primanje komentara putem e-maila nikolina.goranovic@meir.gov.me i pošte na adresi Ministarstva energetike i rudarstva;

- Neposredni sastanci / okrugli stolovi, pri čemu je održan okrugli sto u Podgorici.

Javna rasprava je trajala 20 dana od dana objavljivanja ovog poziva, od 25. novembra 2025. godine do 15. decembra 2025. godine.

Okrugli sto za tekst Nacrta programa razvoja zelenog vodonika sa Akcionim planom za period 2026 -2028. godine i Izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu organizovan je u Podgorici 8. decembra 2025. godine u prostorijama Privredne komore Crne Gore. Lista učesnika Javne rasprave je data kao Prilog 1.

3. Okrugli sto

Okrugli sto za tekst Nacrta programa razvoja zelenog vodonika sa Akcionim planom za period 2026 -2028. godine i Izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu otvorila je v.d. generalne direktorice, Direktorata za naftu i gas u Ministarstvu energetike i rudarstva, mr Zorana Sekulić, koja je pozdravila prisutne i zahvalila se na odzivu. Nakon toga je uslijedila prezentacija Nacrta programa razvoja zelenog vodonika sa Akcionim planom za period 2026 -2028. godine od strane v.d. generalne direktorice Direktorata za naftu i gas Ministarstva energetike i rudarstva, mr Zorane Sekulić, kao i prezentacija Nacrta izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Nacrt programa razvoja zelenog vodonika (u nastavku: SEA) od strane Marine Spahić, konsultantkinje na izradi SEAE. Po završetku prezentacija pristupilo se diskusiji.

Predstavnici obrađivača su se u usmenoj diskusiji osvrnuli na iznešene usmene komentare. Predstavnici obrađivača su se obavezali da iste razmotre i eventualno implementiraju.

Pitanje/Komentar: Petar Vraneš, direktor Gradir Montenegro d.o.o. Pljevlja, je izrazio interesovanje u vezi sa Energetskim bilansom, - potrošnja električne energije pri dobijanju vodonika i stepen iskorišćenja pri konverziji.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je pojasnila da se vodonik dobija procesom elektrolize, putem elektrolizera za čiji rad je potrebna električna energija, koja ukoliko je proizvedena iz obnovljivih izvora tada dobijamao tzv. zeleni vodonik. Dodatno, objasnila je, da je sistem reverzibilan, te da se kasnijom konverzijom može opet isporučiti električna energija, pri čemu je stepen efikasnosti oko 60%, pri čemu, ukoliko se uzme u obzir period kada je proizvodnja OIE u minusu i kada ne možemo da plasiramo energiju iz obnovljivih izvora i kada je na određeni način gubimo, onda je na ovaj način iskorišćavamo u određenoj mjeri. Takođe, ukazala je da za proizvodnju 1kg vodonika potrebno 9 litara visokpročišćene vode, koja se dobija iz 20 litara obične vode.

Pitanje/Komentar: Dragan Nikolic, Jugopetrol AD, interesovao se za upotrebu vodonika u transportu, da li raspolažemo sa podacima o broju vozila i proizvođača, kao dostupnost na tržištu

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je istakla da je dostupnost vozila na vodonični pogon na EU tržištu, pri čemu je svakako veća na kineskom tržištu. Podsjetila je „Toyota Mirai“ predstavila svoj automobil, koji je dostupan i u Evropi. Nadalje, kada je u pitanju Evropa, konstatovala je da se uglavnom rade inovacije u dijelu teških vozila (HDV), te da sve veće kompanije u Njemačkoj rade paralelne ili pojedinačne sisteme, u smislu da imaju i baterije i rezervoare za vodonik, kao i da je u Crnoj Gori ukupno registrovan broj električnih vozila, koja uključuju i hibridne, po evidenciji MUP-a oko 500.

Pitanje/Komentar: Dragutin Janković, Uniprom KAP, je konstatovao da se prilikom proizvodnje izgubi energija, te da bi smo dobili određenu količinu tog vodonika i da bi ga skladištili u rezervoar potrošili bi više energije nego što bi smo dobili, stoga se interesovao o njegovoj efikasnosti u tom dijelu.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, istakla je da ukoliko viškove električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora, koji se u određenim vremenima ne mogu plasirati na mreži, ili su njihove cijene u minusu, tada tu električnu energiju možemo koristiti za proizvodnju vodonika, čime vršimo skladištenje električne energije. Kasnije prilikom konverzije u električnu energiju, nemamo 100% iskorišćenje, već je stepen efikasnosti oko 60%. Sa druge strane to nije jedina njegova uloga i primjena. Upoznala je da je njegova primjena efikasnija ukoliko ga koristimo kao alternativno gorivo u saobraćaju može i u pomorskom, te da je tu njegovo iskorišćenje 100 % i pri tome znatno potentnije od trenutnih konvencionalnih goriva, jer ima triput jaču energetska snagu od benzina. S tim u vezi, apostrofirala je da da njegova uloga, iako nije najbolja u dijelu skladištenja energije, i dalje je značajna u odnosu na trenutni sistem u kome gubimo energiju. Stoga je konstatovala da je njegova uloga kao gorivo značajno bolja od trenutne energetske iskoristivosti benzina, konkretno.

Pitanje/Komentar: Dragutin Janković, Uniprom KAP, interesovao se i za postupak primjene vodonika kao alternativnog goriva, kao i da li je rađena finansijska procjena cijelog postupka dolaska vodonika do rezervoara.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je odgovorila da još uvijek nije rađena projekcija ali da na jednoj benzinskoj stanici u Antverpenu, gdje pune vozila na vodonik, putnička i teretna, cijena 1kg vodonika je oko 17eura, uz napomenu da oni nemaju svoju solarno postrojenje iz kojeg se proizvodi zeleni vodonik, nego električnu energiju za potrebe proizvodnje vodonika preko elektrolizera, kupuju. S tim u vezi, zaključila je da je sistem povoljniji ako je povezan za sistemom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora.

Pitanje/Komentar: Dragutin Janković, Uniprom KAP, takođe je konstatovao da imajući u vidu trenutno stanje tržište električne energije, prvo treba da se postigne da imamo višak električne energije da bi mi proizvodili vodonik, te da se postavlja pitanje zašto bi neko pretvarao tu energiju za proizvodnju vodonika kad može da je proda na berzi. Dodao je takođe, kada bi se stekli uslovi da imamo višak električne energije u sistemu, onda bi bilo svrsishodno da istu koristimo za proizvodnju zelenog vodonika. Na kraju, postavio je pitanje, da li se zapravo uloga zelenog vodonika najviše prepoznaje za upotrebu u saobraćajnom sektoru?

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je konstatovala da se vidi njegova najdominantija uloga u transportu, za potrebe dekarbonizacije ovog sektora, posebno u pomorskom transportu i

kod težih, tj. većih vozila, potom i za postizanje energetske sigurnosti, odnosno za skladištenje energije i njeno kasnije korišćenje. Dodatno, istakla je, ukoliko bi se razvila transportna mreža, da bi u budućnosti mogli biti zaključeni ugovori sa zemljama EU poput Njemačke, za proizvodnju zelenog vodonika imajući u vidu našu geografsku prednost kada su u pitanju OIE potencijali.

Pitanje/Komentar: Rados Lacman, Uniprom metali DOO, se interesovao za postupak skladištenja vodonika, kao pratećih troškova u tom dijelu.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je upoznala da se vodonik može skladištiti na tri načina, u gasovitom, tečnom i čvrstom stanju. U gasovitom obliku je najpovoljnija i komercijalno trenutno najdostupnija varijanta, gas se komprimuje pod visokim pritiskom (350 bara ili 700 bara) potom se u određene cilindre skladišti i na takav način se prenosi ili cjevovodima kojima se prenosi prirodni gas. Takođe, upoznala je da vodonik može da se mješa sa prirodnim gasom i da se u tom obliku prenosi, i da se na tački isporuke razdvaja. U tom dijelu su problematične cijevi od kojih su izrađeni trenutni gasovodni sistemi i u takvim uslovima vodonik se može miješati u prirodnom gasu tek u nekoliko procenata, 5-6 najviše, da bi bilo bezbjedno, jer je u suprotnom korozivan za postojeću infrastrukturu. Zaključak je, skladištenje se može obavljati u gasovitom obliku, u potpuno jednostavnim uslovima, kao bilo koji drugi gas u gasovitom obliku, da se skladišti u cilindrima, ali zauzima veliku zapreminu, jer mu je gustina mala i potrebni su ozbiljni kontejneri za prevoz određene količine gasa. Vodonik se može skladištiti i u tečnom stanju, kada je njegova zapremina značajno veća, jer je sabijen u toj formi. Međutim, da bi se održao u tečnom stanju mora se održavati kriogena temperatura, dvoslojni izolacioni sistemi u kontejnerima su neophodni kako bi se izbjeglo curenje, uz napomenu da održavati temperaturu od -252°C nije ni jeftino, ni jednostavno. Takođe, ukazala je da je skladištenje u čvrstom stanju treća opcija, bezbjednosno najprihvatljivija, ali još uvijek nedovoljno razvijena. Ova vrsta skladištenja zavisi od materijala koji se koristi, npr. metalni hidridi, kao što je magnezijum hidrid, jedan od najistraživanijih materijala za skladištenje vodonika, cjenovno je povoljan i izrazito dostupan. Međutim, njegove performanse imaju određene izazove. Da bi se poboljšale neke njegove termodinamičke i kinetičke sposobnosti, koje omogućavaju izdvajanje vodonika i hvatanje vodonika, on se mora modifikovati, ili načinom pripreme materijala za skladištenje, ili katalitičkim dejstvom drugih elemenata koji se onda ubacuju u njegovu strukturu da bi poboljšali njegovo svojstvo. Ako se takav materijal koristi ili karbonska vlakna, onda je to povoljnija opcija, dok ukoliko koristimo paladijum, kojem ne treba ništa više dodati, onda je to prilično skupa opcija. Zaključila je da sve zavisi od materijala koji se koristi.

Pitanje/Komentar: Mirko Vujović, Krново Green Energy DOO, se osvrnuo na viškove energije i ukazao da trenutno istih nemamo u Crnoj Gori i izrazio interesovanje, da li je rađena finansijska analiza, koja bi bila potrebna za proizvodnju vodonika a da bi taj vodonik bio isplativ kasnije na tržištu?

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je upoznala da ekonomska analiza još uvijek nije rađena. Naglasila je da su ovo skupe tehnologije koje se moraju dodatno razvijati podsjetivši da dok nema velike potražnje nema ni pada cijena. Očekuje se da će i vodonične tehnologije biti svedene na razumnu mjeru u pogledu troškova ove tehnologije, kao što je bio slučaj sa tehnologijama proizvodnje električne energije iz sunca i vjetra koji su prije dvadeset godina bile prilično skuplje. Tako da se očekuje i sa vodoničnim tehnologijama, koje u ovom trenutku nijesu povoljne, ali s druge strane predstavljaju sa svojim performansama dobru opciju i dobar izbor. Ostajemo dužni finansijsku analizu, jer je izuzetno važna pri planiranju budućih projekata.

Konstatovala je da Akcionim planom nije predviđen demonstracioni projekat, već samo uspostavljanje regulatornog i institucionalnog okvira, razvijanje znanja i vještina u ovom dijelu. Ponovila je da se primarno uloga vodonika vidi u transportu, ali i kod skladištenja energije, pri čemu vjeruje da će kod skladištenja energije, još uvijek biti dominantan izbor baterijski sistemi. Vodonik u tom dijelu predstavlja potencijal, ali ne ozbiljnu konkurenciju, i to ne zbog performansi, već finansijskog parametra. Zaključila je da u dijelu transporta predstavlja ozbiljnu alternativu fosilnim gorivima i to je ono gdje ćemo se fokusirati, kada je u pitanju primjena u Crnoj Gori.

Pitanje/Komentar: Milan Ninković, Brskovo Mine DOO, je istakao da je Srbija u junu 2022. predstavila svoju Strategiju nacrta razvoja vodonika, te da smatra da su oni u ovoj priči već napravili značajne korake. Dodatno, konstatovao je, da u Crnoj Gori nema dovoljno energije iz OIE, što bi značilo da bi morali da uvozimo energiju iz OIE za proizvodnju zelenog vodonika. Osvrnuo se na to da se investitori povlače iz Crne Gore, zbog neizvjesnosti oko CBAM regulative. Ukazao je i na važnost raspoloživosti hidroakumulacije konstatujući da osim državne kompanije druge koje bi eventualno investirale u razvoj zelenog vodonika nemaju pristup hidroakumulacijama i interesovao se, da li je ovo pitanje predviđeno Strategijom.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je upoznala da je Srbija predstavila Nacrt strategije koja još uvijek nije usvojena. Apostrofirala je da bi bilo jako korisno da više zemalja u regionu ima razvijenu politiku u ovom dijelu što bi nam svima bilo od koristi radi uvezivanja. Dodatno, istakla je da su svi potpuno svjesni izazova koji nosi CBAM, međutim to je pitanje koje još uvijek nije potpuno definisano. Ono što je sigurno je da on stupa na snagu 1. januara 2026. godine, u smislu obračuna dok u finansijskom dijelu stupa na naplatu 1. januara 2027. godine. Crna Gora ima još jednu opciju, to je ETS, koji je trenutno uspostavljen na osnovnom nivou i koji podrazumijeva plaćanje 24 € po toni CO₂ iz emitenta, odnosno Termo elektrane, jedine instalacije u Crnoj Gori, koja proizvodi CO₂. Međutim, trenutne okolnosti nas ne spriječavaju da razmišljamo dugoročno i idemo u korak sa savremenim tehnologijama. Podsjetila je da priča oko vodonika krenula ranije, 2022. godine, iz inicijative prema investicionim fondovima i razvojnim bankama, koje bi podržale podršku u smislu pregleda situacije i sa predlogom mjera za sprovođenje. S druge strane kada su u pitanju investitori, konstatovala je da postoje inicijative četiri puta većeg obima od trenutne proizvodnje električne energije u Crnoj Gori u pogledu izdatih dozvola. Dozvole porazumijevaju i UT uslove i ugovore potpisane sa CGES-om ili bar odrađene studije i elaborate koji prethode potpisivanju ugovora za priključenje na mrežu. Dodala je da je ministar energetike i rudarstva trenutno u radnoj posjeti Briselu, te da je jedna od tema na agendi upravo CBAM mehanizam i njegova primjena i efekti na Crnu Goru. Takođe, dodala je, da je Predlog zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa pripremljen a isti nam predstavlja jedan od preduslova za izuzeće. Konstatovala je da je Crna Gora na pragu ulaska u Evropsku uniju te da se nadamo da će ako ovo bude privremeno rješenje kasnije odlučiti za ETS sistem koji podrazumijeva da plaća onaj ko emituje, a sa druge strane novac ostaje u Crnoj Gori i može nam služiti za inovacije i investicije u oblasti energetske efikasnosti ili dekarbonizacije.

Kada je u pitanju upit vezano za hidroakumulaciju, istakla je da u ovom dijelu to nije razmatrano te da je Zakonom predviđena mogućnost korišćenja vodnih potencijala koncesionim aktom, pri čemu prednost imaju inicijative od strane državnih kompanija, te da je i u svakom drugom slučaju javni poziv moguć, te da koncesiju može dobiti i privatna firma, uz propratne elaborate o zaštiti životne sredine. To je nešto što je do sada funkcionisalo zaključivši da ne vidi razlog zašto ne bi funkcionislo i u perspektivi.

Pitanje/Komentar: Milan Ninković, Brskovo Mine DOO, je zahvalio na odgovoru, konstatujući da je apsolutno sam svjestan koliko je izdato dozvola i UT uslova, ali to ne znači da će se ijedna od tih investicija desiti. Svaka ozbilna investicija zahtjeva Feasibility analizu.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je podsjetila da su nedavno bile Aukcije, te da se planira objavljivanje i sljedećeg ciklusa Aukcija.

Pitanje/Komentar: Sreten Gojković, EPCG, je pozdravio kvalitet dokumenta i dao par komentara tehničke prirode. Sugerisao je da je u poglavlju Analiza postojeće regulative (strana 19) potrebno ažurirati dio gdje se pominje Zakon o energetici, koji je usvojen, kao i da se navede da je u proceduri usvajanje Predloga zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa. Dodatno, u dijelu propisa u oblasti planirana i izgradnje objekata, sugerisao je da je i taj dio potrebno ažurirati jer je konkretno donesen novi Zakon o izgradnji i planiranju i da je to isto potrebno korigovati u Izvještaju o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

Zaključio je da je kvalitet dokumenta dobar posebno pohvalivši swot analizu, planirana scenarija kao i Akcioni plan u okviru kog su jasno definisane aktivnosti, njihovi nosioci kao i realni rokovi.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, prihvatila sugestiju, i zahvalila na dosadašnjem doprinosu pri izradi dokumenta.

Pitanje/Komentar: Darko Krivokapić, EPCG, izrazio je intresovanje da li je za proizvodnju zelenog vodonika neophodno da postrojenje bude u neposrednoj blizini. Dodatno, nadovezao se na trenutnu stituaciju sa CBAM i konstatovao da trenutni status quo u ovom dijelu negativno utiče na nove projekte u oblasti OIE kao i na stanje na tržištu, a što će možda potrajati i do dvije godine. Osvrnuvši se na CBAM, ukazao je da dok čekamo izuzeća u ovom dijelu a koja se najavljuju, da će sva energija po trenutoj regulativi koja izlazi iz Crne Gore biti porezovana. S tim u vezi, imamo situaciju da se energija koja dolazi iz čistih izvora porezuje za CBAM dok će TE Pljevlja biti umanjena za 24 eura, što dovodi do situacije da imamo dva proizvoda, jedan koji plaća punu cijenu i drugog koji plaća dio. Paralelno sa tim, izrazio je i zabrinutost da li će naša mreža izdržati planiranih hiljade dodatnih MW. Dodatno, pozdravio je nedavno raspisani javni poziv za aukcije i ukazao da je to dobar vid privlačenja investitora i izrazio interesovanje dokle se stiglo sa istim.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, na liniji upita Krivokapića vezano za fizičku/lokacijsku uslovljenost, konstatovala je da ista nije neophodna, te da je zapravo uslovljeno time da primarni izvor iz čega se proizvodi električna energija bude čist, tj obnovljiv da bi se posredstvom elektrolize kasnije proizveo zeleni vodonik. S tim u vezi osvrnula se na primjer benzinske stanice u Belgiji gdje se kupuje električna energija sa garancijom porijekla sa berze koja je dobijena iz obnovljivih izvora i koriste je za proizvodnju vodonika.

Osvrnši se na CBAM ukazala je da u zemljama u kojima već funkcioniše uzimaju se u obzir proizvodnja električne energije iz OIE, kao i alternativni izvori u saobraćaju, kao i biogoriva čak po kategorizaciji na primarno korišćeni izvor, te da sve to utiče na kalkulaciju krajnje cijene. Konstatovala je da u ovom trenutku nemamo precizan mehanizam obračuna, što svakako predstavlja izazov sa kojim ćemo se susresti već od 1.januara 2026. kada je najavljen početak obračuna, a naplata predviđena od 1. januara 2027. godine.

Pitanje/Komentar: Ranko Vukmirović, Privredna komora Crne Gore, Vukmirović je istakao da je od samog starta Privredna komora uključena u izradu predmetnog dokumenta te da je bio predstavnik u Radnoj grupi za izradu koju je fomiralo Ministarstvo energetike i rudarstva.

Na toj liniji se osvrnuo da je svoje predloge dostavio kroz komentare na Nacrt dokumenta. Dodatno, osvrnuo se Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora i istakao da isti prepoznaje subvencije na izvore električne energije iz obnovljivih izvora i na toj liniji postavio pitanje, da li se razmišlja da bude subvencija i na storidže (na zeleni vodonik) i da li se može razmišljati da se investitori mega projekata uslove za određenim storidžima, da li će ih raditi kroz baterije ili vodonik, normalno da se pomogne kroz subvencije državi.

Odgovor/Komentar: mr Zorana Sekulić, je istakla da u trenutnom zakonu o OIE su predviđeni podsticaji za proizvodnju električne energije iz OIE, kao i za demonstracione projekte u koje se može smatrati pilot postojenje za proizvodnju vodonika, te da ukoliko bi se krenulo u veću proizvodnju vodonika, moglo bi biti pokriveno podsticajem za proizvodnju obnovljive električne energije.

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASRPAVE

**PROGRAM RAZVOJA ZELENOG VODONIKA SA AKCIONIM PLANOM ZA PERIOD 2026.-
2028. GODINE I IZVJEŠTAJEM O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU
SREDINU**

- LISTA UČESNIKA OKRUGLOG STOLA -

	Ime i prezime	Organizacija
1.	mr Zorana Sekulić	Ministarstvo energetike i rudarstva
2.	Nikolina Goranović	Ministarstvo energetike i rudarstva
3.	Ljiljana Maksimović	Ministarstvo energetike i rudarstva
4.	Marina Spahić	Green Environment Services DOO
5.	Dragan Kujović	Privredna komora Crne Gore
6.	Ranko Vukmirović	Privredna komora Crne Gore
7.	Almer Bećiragić	Privredna komora Crne Gore
8.	Goran Popović	Privredna komora Crne Gore
9.	Veselin Dragičević	Privredna komora Crne Gore
10.	Igor Perović	Privredna komora Crne Gore
11.	Darko Krivokapić	EPCG
12.	Sreten Gojković	EPCG
13.	Radoš Lacman	Uniprom metali DOO Nikšić
14.	Petar Vraneš	Gradir Montenegro DOO Pljevlja
15.	Dragutin Janković	Uniprom KAP DOO Podgorica
16.	Petar Kočalo	Ina CG
17.	Marko Čulafić	Jugopetrol AD
18.	Dragan Nikolic	Jugopetrol AD
19.	Mirko Vujović	Krnovo Green Energy DOO
20.	Milan Nikolić	Brskovo Mine DOO
21.	Aleksić Igor	Synergy DOO

KOMENTARI I ODGOVORI PRIMLJENI PUTEM EMAILA

Br.	Komentar	Odgovor
1.) Udruženje Obnovljivi Izvori Energije Crne Gore		
1.	U Poglavlju 6. OPERATIVNI CILJEVI SA INDIKATORIMA I PRATEĆIM AKTIVNOSTIMA, kao Operativni cilj 1 predviđeno je formiranje Nacionalnog savjeta za vodonik. Neophodno jasno definisati sastav ovog tijela kako bi se obezbijedilo ostvarenje ciljeva iz poglavlja 6.2. U tom kontekstu predlažemo da se, između ostalih članova, u savjetu obavezno nađe i jedan predstavnik reprezentativnog udruženja proizvođača energije iz obnovljivih izvora	Sugestija se prihvata.